

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Географічний факультет
Кафедра географії України та регіоналістики

Силабус навчальної дисципліни
“Географія України: сучасний стан та інтеграційні процеси”

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 14 від 14.04. 2020 р.

Чернівці 2020

Зміст

1. Загальна інформація.
2. Анотація до курсу.
3. Мета і завдання курсу.
4. Результати навчання (компетентності).
5. Організація навчання курсу.
6. Система оцінювання курсу.
7. Політика курсу.
8. Рекомендована література.

1. Загальна інформація.

Назва дисципліни	Географія України: сучасний стан та інтеграційні процеси
Викладачі	1) доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри Джаман Василь Олексійович; 2) доктор географічних наук, доцент, доцент кафедри Заячук Мирослав Дмитрович
Контактні телефони	1) 0958758881 2) 0506663909
e-mail	1) vasyl_dzhaman@ukr.net 2) m.zayachuk@chnu.edu.ua
Формат дисципліни	семестровий (весняний семестр)
Обсяг дисципліни	3 кредити/ 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	1) Джаман В.О.: вівторок 14.30 – 15.30, 2) Заячук М.Д.: четвер 13.30 – 14.30.

2. Анотація до курсу.

Навчальна дисципліна “Географія України: сучасний стан та інтеграційні процеси ” належить до переліку вибіркових навчальних дисциплін за освітнім рівнем “бакалавр”. Вона забезпечує формування у студентів професійно-орієнтованої компетентності системного суспільно-географічного і регіонального дослідження своєї Батьківщини та спрямована на засвоєння теоретичних і практичних знань про суспільно-географічне положення України, її геополітичні та гео економічні вектори розвитку; природно-ресурсний потенціал розвитку її господарства і життєдіяльності населення; сучасні проблеми і перспективи народонаселення; розвиток і розміщення провідних галузей і міжгалузевих комплексів; суспільно-географічні райони; місце України у світовій спільноті, зовнішні зв’язки України, перспективи виходу на європейський і світовий ринки та інтеграцію в міжнародні (європейські та світові) організації.

3. Мета і завдання курсу.

Мета: глибоке і всебічне суспільно-географічне вивчення території України, сформувати цілісне світобачення, з'ясувати місце України у світовому суспільстві, проблеми та перспективи інтеграції України у світову систему міжнародних зв'язків та її участі в інтеграційних процесах.

Завдання:

- Охарактеризувати суспільно-географічне положення України з усіма взаємозв'язками його складових та історико-географічні особливості формування території держави;
- Визначити геополітичні та гео економічні пріоритети України;
- Проаналізувати запаси природних ресурсів України з точки зору збалансованого розвитку господарства і раціонального природокористування;
- Проаналізувати динаміку чисельності, природний та механічний рух населення України, особливості його розселення та національного складу;
- Дати загальну характеристику господарства України, проаналізувати особливості його галузевої і територіальної структур, рівнів соціально-економічного розвитку регіонів;
- Проаналізувати чинники формування і функціонування, сучасний стан, територіальну організацію, проблеми та перспективи розвитку міжгалузевих комплексів України;
- Проаналізувати суспільно-географічні макрорайони України;
- Розглянути сучасний стан, проблеми та перспективи міжнародних відносин України в контексті євроатлантичної інтеграції;
- Розкрити основні види зовнішніх зв'язків України та інтеграційні процеси в світосистемі.

4. Результати навчання (компетентності).

У результаті вивчення курсу студенти повинні

Знати:

- основні риси і особливості суспільно-географічного положення України, її геополітичні та гео економічні вектори;
- зміст, сучасний стан та регіональні особливості демографічних, розселенських, міграційних та етнічних процесів в Україні;
- особливості господарського освоєння території України;
- основні риси господарства України: сучасний стан, особливості його галузевої й територіальної структури, рівні регіональної економічної та соціальної безпеки;
- закономірності розміщення, географію та сучасний стан розвитку різних галузей виробничої та соціальної сфер;
- особливості та проблеми економічного і соціального становища, а також перспективи розвитку суспільно-географічних макрорайонів України;
- участь України в міжнародних організаціях, основні етапи євроінтеграції України;
- основні напрями та риси різних видів зовнішніх зв'язків України, інтеграційні процеси в світосистемі.

Вміти:

- давати оцінку суспільно-географічного положення території;
- давати соціально-економічну оцінку природних умов і запасів природних ресурсів з метою збалансованого розвитку держави і раціонального природокористування;
- аналізувати демографічні, розселенські, міграційні та етнічні процеси в їх взаємозв'язку;
- аналізувати компонентну і територіальну структуру галузевих і міжгалузевих комплексів;
- здійснювати комплексний суспільно-географічний аналіз макрорайонів та визначати проблеми і перспективи їх розвитку;

- означити основні напрями розвитку України в міжнародному просторі;
- розкрити суть взаємин України з міжнародними організаціями та перспектив транскордонного співробітництва;
- вказати на позитивні і негативні аспекти глобалізаційних процесів для України;
- визначати роль ТНК в глобальній економіці та вплив їх на господарство України.

Універсальні компетенції. Здатність застосовувати базові знання фундаментальних наук в обсязі, необхідному для засвоєння географічних особливостей процесів соціально-економічного розвитку своєї країни. Здатність вчитися і саморозвиватися, бути сучасно освіченим, усвідомлювати можливість навчатися впродовж життя. Прагнення до забезпечення сталого розвитку суспільства та прагнення до збереження природного середовища. Здатність виступати з усними повідомленнями, ставити запитання, дискутувати, працювати в команді, вести ділове спілкування в усній або в письмовій формі. Здатність до пошуку, аналізу й відбору необхідної інформації.

Ключові компетенції. Базові знання з економічної та соціальної географії України. Базові уявлення про територіальну організацію суспільства. Особливості процесів інтеграції, глобалізації економічного і соціального розвитку людства. Ступінь оволодіння знаннями, уміннями та навичками, необхідними для здійснення самостійної пізнавальної діяльності. Створення цілісних образів географічних об'єктів (регіонів). Вміти здійснювати географічний аналіз процесів глобалізації та їх прояву в Україні. Оперування географічними поняттями (загальними та частковими) як формою логічного мислення, що відображає головну суть і зв'язки географічних об'єктів, процесів і явищ суспільно-географічного характеру в Україні та світі. Опанування процесом встановлення причинно-наслідкових зв'язків та закономірностей на світовому та державному рівнях. Вміти здійснювати суспільно-географічний аналіз євроінтеграційних процесів в Україні. Формування у студентів системи емпіричних знань про сучасний стан і просторово-часові особливості

зовнішньоекономічної діяльності України. Формування основ географічного бачення світу, що зумовлено взаємодією індивідуального сприйняття довкілля та сучасного науково-географічного інтегрованого відображення світу.

Здатності працювати з проектами глобального розвитку з використанням системного підходу; демонструвати знання і розуміння наукових фактів, концепцій та теорій географічної глобалістики; застосовувати літературні, картографічні та статистичні методи; демонструвати творчий та інноваційний потенціал; розуміти і враховувати соціальні, екологічні, економічні міркування, що впливають на становлення світового порядку.

5. Організація навчання.

Вид заняття	Обсяг курсу
Загальна кількість годин	90
у т.ч.:	
лекції	15
практичні роботи (семінарські)	15
самостійна робота	60
<i>Ознаки курсу:</i>	
Семестр	весняний
Нормативний/вибірковий	вибірковий
Форма контролю	залік

Тематика курсу

Змістовий модуль 1. Економічна і соціальна географія України.

Форма заняття	Тема заняття	Основні питання	Час (год.)
Лекція 1	Вступ. Суспільно-географічне положення України. Економічна оцінка запасів природних ресурсів України.	1.Формування території і кордонів держави. 2.Державний та адміністративно-територіальний устрій, форма правління. 3.Оцінка сучасного суспільно-географічного положення України. Основні міждержавні транспортні магістралі. Господарський потенціал суміжних країн. Геополітичні аспекти взаємодії з іншими державами. Еколого-географічне положення. 4.Види природних ресурсів, їх класифікація, методика економічної оцінки. 5.Територіальні відміни поширення і забезпеченості природно-ресурсним потенціалом. 6.Проблеми раціонального використання природних ресурсів.	2
Практична робота 1	Вплив природно-ресурсного потенціалу, соціально-економічних умов і	1.Визначити абсолютні величини і компонентну структуру природно-ресурсного потенціалу (ПРП) регіонів України. 2.Оцінити вплив ПРП на розвиток і формування	2

	чинників на рівень економічного розвитку території.	галузевої структури господарства. 3.Визначити просторові особливості рівня забезпеченості ПРП. 4.Оцінити вплив соціально-економічних умов і чинників на рівень розвитку регіонів України.	
Лекція 2	Населення України.	1.Сучасні тенденції розвитку демографічних процесів в Україні: динаміка чисельності населення, природний рух населення, міграції, демографічна політика. 2.Розселення населення: густота населення, міське розселення і урбанізаційні процеси, сільське розселення і проблема депресивних територій. 3.Трудові ресурси: зайнятість (галузева, територіальна), рівень зайнятості, проблема безробіття, трудова міграція, ринок праці.	2
Практичне заняття 2 (семінар)	Етногеографія України.	1.Національний та етнічний склад населення: регіональні відміни і причини їх виникнення. 2.Етнічна різноманітність та її просторові особливості. 3.Історико-географічні землі України. 4.Національні меншини та їхня географія в Україні. 5.Георелігійна ситуація. 6.Географія української діаспори: хвилі, напрямки, причини, масштаби.	2
Лекція 3	Загальна характеристика господарства України.	1.Історія розвитку господарського комплексу України (XIX-80-і роки XX ст.). 2.Розвиток економіки України у 90-х роках XX ст. Причини економічної кризи. 3.Розвиток економіки України у XXI ст. 4.Секторальна структура економіки України на сучасному етапі її розвитку: галузева структура, основні міжгалузеві комплекси. 5.Первинний сектор економіки.	2
Практичне заняття 3	Вторинний і третинний сектор	1.Паливно-енергетичний комплекс і паливно-енергетичний баланс	2

(семінар)	економіки України (тенденції, проблеми, географія, перспективи).	України. 2.Металургійний та машинобудівний комплекси України. 3.Лісопромисловий та агропромисловий комплекси України. 4.Соціальний комплекс. 5.Транспортний комплекс України.	
Лекція 4	Суспільно-географічне районування і територіальна організація господарства України.	1.Теоретико-методологічні основи суспільно-географічного районування. 2.Сучасний стан і схеми інтегрального суспільно-географічного районування України. 3.Конструктивна роль суспільно-географічного районування. 4.Суспільно-географічна концепція регіонального розвитку України. 5.Концепція раціонального розміщення продуктивних сил України.	2
Практичне заняття 4 (семінар)	Територіальний поділ праці й спеціалізація суспільно-географічних районів.	1.Географічний поділ праці і суспільно-географічне районування. 2.Комплексна суспільно-географічна характеристика регіонів: а)Столичного, б)Донецького, в)Придніпровського, г)Центрального, д)Подільського, е)Причорноморського, є)Північно-Східного, ж)Карпатського, з)Північно-Західного.	2

Змістовий модуль 2. Міжнародні відносини та інтеграційні процеси

Лекція 5.	Україна в геополітичному просторі.	1.Геополітична структура сучасного світу 2. Місце України на сучасній геополітичній карті світу 3. Основні вектори сучасної української геополітики	2
Лекція 6	Україна в міжнародних організаціях	1. Політичні міжнародні організації. 2.Економічні міжнародні організації. 3.Міжнародні організації змішаного типу.	2

		4. Євроатлантична інтеграція України (ЄС, НАТО).	
Практична робота 5 (семінар)	Політична глобалізація	Індекс політичної глобалізації.	2
Лекція 7	Економіка України в міжнародному поділі праці	<p>1. Конкурентні переваги України на світовому ринку сільськогосподарської продукції, рудної сировини і металів.</p> <p>2. Сучасні тенденції та регіональні відмінності розвитку енергетики України.</p> <p>3. Замкнений технологічний цикл розроблення і виробництва літаків в Україні, експорт та імпорт авіаракетної техніки.</p> <p>4. Виробництво автомобілів, сільськогосподарської техніки, тенденції розвитку, міжнародне кооперування.</p> <p>5. Місце України в глобальних ланцюгах доданої вартості виробництва та реалізації електронної продукції.</p> <p>6. Виробництво фармацевтичної продукції та побутової хімії: чинники та особливості розташування підприємств.</p> <p>7. Особливості розвитку й просторової організації виробництв меблів, текстилю, одягу, взуття, продуктів харчування.</p> <p>8. Міжнародні транспортні коридори на території України.</p> <p>9. Офшорна розробка програмного забезпечення в Україні.</p> <p>10. Ресурсний потенціал і перспективи розвитку рекреаційного комплексу в Україні</p> <p>11. Місце України на світовому ринку інвестицій і запозичень.</p> <p>12. Сучасні форми просторової організації виробництва товарів і послуг в Україні.</p>	2

		13. Досвід реалізації планів сталого (збалансованого) розвитку в різних країнах та стратегія збалансованого розвитку України	
Практична робота 6 (семінар)	Україна у світових рейтингах	Індекси інклюзивного розвитку, глобальної конкурентноспроможності, легкості ведення бізнесу, розвитку людського потенціалу, економічної свободи, сприяння торгівлі, ефективності логістики, військового потенціалу, освіти, прав власності, конкурентноспроможності ІТ, багатомірної бідності.	3
Лекція 8	Глобальні проблеми і їх прояв в Україні.	Демографічна, енергетична, продовольча, війни і миру та інші проблеми.	1
Практична робота 7 (семінар)	Збалансований розвиток	Індикатори Стратегії збалансованого розвитку.	2

Зміст завдань самостійної роботи:

Модуль №1

1. Визначні українські економіко-географи:
 - ✓ Павло Чубинський [2, с.19; 1, с.33],
 - ✓ Степан Рудницький [2, с.20; 1, с.34],
 - ✓ Володимир Кубійович [2, с.22; 1, с.35],
 - ✓ Костянтин Воблій [2, с.20; 1, с.34],
 - ✓ Валентин Садовський і Антін Синявський [2, с.21],
 - ✓ Олексій Діброва [2, с.23; 1, с.35].
2. Головні центри суспільно-географічної думки в Україні [2, с.24; 1, с.36].
3. Політичні партії і громадсько-політичні рухи в Україні [2, с.91].
4. Електоральна географія України [2, с.116].
5. Паливні ресурси України [1, с.62].
6. Металорудні ресурси України [1, с.63].
7. Структура гірничо-хімічної сировини та географія її родовищ [1, с.66].
8. Використання та охорона земельних і водних ресурсів [1, с.100].

9. Використання та охорона лісових і повітряних ресурсів [1, с.102] .
10. Великомасштабні територіальні природоохоронні проблеми [1, с.108] .
11. Голодомор 1932-1933 років та його вплив на демографічну ситуацію в Україні [7, с.6] .
12. Масштаби і напрямки сучасних міграційних процесів [6, с.132] .
13. Регіональні особливості демографічної ситуації в Україні [6,с.116] .
14. Східна українська діаспора [1, с.193] .
15. Західна українська діаспора [1, с.234] .
16. Функціональні типи міст [8, с.78] .
17. Відповідність систем розселення територіальній структурі господарського комплексу [6, с.86] .
18. Сучасне українське заробітчання за кордоном [7, с.61] .
19. Історико-географічний поділ України і суцільної української етнічної території [5, с.4] .
20. Територіальні особливості екологічних проблем в Україні і питання охорони навколишнього середовища [1, с.96] .

Модуль №2

1. Еміграція населення як індикатор розвитку країни [основна: 13,16,19; додаткова:3,6,7,10,38,42,49,76].
2. Структура зайнятості населення та типізація країн за рівнем розвитку [основна: 13,16,19; додаткова:3,6,7,10,38,42,49,76].
3. С.Рудницький: політико-географічне значення границь України. [додаткова:50].
4. С.Рудницький: українська державність і її західні сусіди [додаткова:50].
5. С.Рудницький: українська державність та її східні і північні сусіди [додаткова:50].
6. Особливості торговельно-економічного співробітництва України з країнами ЄС [основна: 1,6,14,15; додаткова:11,76].
7. Особливості торговельно-економічного співробітництва України з країнами Америки [основна: 1,6,14,15; додаткова:11,76].
8. Механізми економічної співпраці України з країнами Азії [основна: 1,6,14,15; додаткова:11,76].
9. Механізми економічної співпраці України з країнами Африки [основна: 1,6,14,15; додаткова:11,76].
10. Барометр конфліктів: показники динаміки та інтенсивності[основна: 21; додаткова:2,5,11,13,14,27,32,36,76].

11. Військовий потенціал країн світу [основна: 21; додаткова:2,5,11,13,14,27,32,36,76].
12. Показники обчислення глобального індексу миролюбності [основна: 21; додаткова:2,5,11,13,14,27,32,36,76].
13. Поняття індексу Джині та цілковитої нерівності у розподілі багатства [основна: 21; додаткова:2,5,11,13,14,27,32,36,76].
14. Поняття індексу протестності та суспільної несправедливості [основна: 21; додаткова:2,5,11,13,14,27,32,36,76].
15. Методичні підходи до вимірювання рівня доходу [основна: 21; додаткова:2,5,11,13,14,27,32,36,76].
16. Поняття бідності: територіальні особливості поширення [основна: 21; додаткова:2,5,11,13,14,27,32,36,76].
17. Поняття нерівності доходів населення: територіальні відміни [основна: 21; додаткова:2,5,11,13,14,27,32,36,76].
18. Заходи та особливості демографічної політики держав світу [основна: 21; додаткова:2,5,11,13,14,27,32,36,76].
19. Грошові перекази та ВВП: співвідношення та динаміка [основна: 1,15; додаткова:22,43,76]
20. Глобальний індекс тероризму: розрахунок та рейтинг країн [додаткова:13,15,16,23,31,32,36,76].
20. Концептуальні напрями інтерпретації сталого розвитку [основна: 1,4,6,10,21; додаткова:17,22,29,39,54,55,56,57,58,74,75,76].
- 2.8 Цілі розвитку тисячоліття [основна: 1,4,6,10,21; додаткова:17,22,29,39,54,55,56,57,58,74,75,76].
21. Стратегія збалансованого розвитку України [основна: 1,4,6,10,21; додаткова:17,22,29,39,54,55,56,57,58,74,75,76].

Теми індивідуальних завдань:

Модуль №1

1. Методика оцінювання впливу природних умов і ресурсів території на особливості розселення.
2. Регіональне розселення як функція природно-ресурсних можливостей території.
3. Розвиток виробничого комплексу та його значення у формуванні розселення.
4. Системоутворююче значення соціального комплексу у формуванні розселення.
5. Основи суспільно-географічного районування території.
6. Державна регіональна політика України.
7. Особливості формування міжгалузевих комплексів.

8. Особливості формування адміністративно-територіального устрою та суспільно-географічного районування.

9. Транспортний комплекс України.

10. Комплексна характеристика суспільно-географічного району:

- А) Донецького,
- Б) Придніпровського,
- В) Північно-Східного,
- Г) Столичного,
- Д) Центрального,
- Е) Карпатського,
- Є) Північно-Західного,
- Ж) Причорноморського,
- З) Подільського.

Модуль №2

1. Міжнародна політика в галузі Інтернет та кібербезпека: український вимір.
2. Зовнішньополітичні та економічні пріоритети України у країнах Центральної, Південної і Південно-Східної Азії
3. Роль і місце туризму глобалізованій економіці.
4. Україна в системі транскордонного співробітництва.
5. Україна на міжнародному ринку технологій.
6. Інвестиційні зв'язки України з країнами ЄС.
7. Гуманітарні та науково-технічні зв'язки України з ЄС.
8. Вихід Великої Британії з ЄС : виклики для ЄС та України.
9. Глобалізація, інтернаціоналізація: український прояв.
10. Транснаціональні корпорації і їх прояв в українській економіці.
11. Україна в системі міжнародних транспортних послуг.
12. Туристичні потоки як форма зв'язків у географії міжнародного туризму
13. Доповіді Римського клубу і вирішення глобальних проблем людства.

- 14.Капіца С. «Глобальне населення до і після: демографічна революція і інформаційне суспільство (доповідь Римському клубові, 2006).
- 15.Вайзанкер Е. П'ятий фактор: трансформація глобальної економіки на основі 80 % покращення ресурсної продуктивності (доповідь Римському клубові, 2009).
- 16.Паулі Г. Синій економіці – 10 років,100 інновацій,100 мільйонів робочих місць (доповідь Римському клубові, 2010).
- 17.Рандерс Й. 2052: Глобальний прогноз на найближчі сорок років (доповідь Римському клубові, 2012).
- 18.Важелі впливу ЄС на внутрішньополітичне життя та підстави майбутнього розширення ЄС.
- 19.«Глобальні зміни світу – 2025 (картина світу 2025)»: український контекст.
- 20.Прогнозна етнополітична карта світу 21 ст.
- 21.Паритет купівельної спроможності (ПКС) та міжнародна межа бідності: світовий, європейський та український виміри.
- 22.Експорт та імпорт електроенергії та енергетична проблема: український вимір.
- 23.Викорінення злиднів. План виконання рішень Всесвітньої зустрічі на найвищому рівні зі сталого розвитку.
- 24.Керівні принципи Стратегії сталого розвитку України на період до 2030 року.
- 25.Єврорегіони в Карпатському регіоні: особливості становлення та функціонування.

Питання до підсумкового модульного контролю:

Змістовий модуль №1:

1. Охарактеризуйте суспільно-географічне положення України.
2. Розкрийте історико-географічні особливості формування території і кордонів України.

3. Розкрийте хронологічні особливості формування адміністративно-територіального устрою України.
4. Методика економічної оцінки природно-ресурсного потенціалу території.
5. Дайте оцінку компонентної структури ПРП України, її територіальних відмін.
6. Земельні ресурси України (методика економічної оцінки, загальні об'єми, територіальні відміни).
7. Водні ресурси України (методика економічної оцінки, загальні об'єми, територіальні відміни).
8. Лісові ресурси України (методика економічної оцінки, загальні об'єми, територіальні відміни).
9. Мінеральні ресурси України (методика економічної оцінки, загальні об'єми, територіальні відміни).
10. Динаміка чисельності населення України в ХХ ст.
11. Дайте характеристику демографічної ситуації в Україні та регіональних особливостей демографічних проблем.
12. Розкрийте географію зовнішніх і внутрішніх міграцій населення в Україні.
13. Функціональні типи міст України, географія їх поширення.
14. Сільське розселення України. Проблеми депресивних територій.
15. Географія зайнятості населення, проблеми безробіття, трудова еміграція.
16. Етнічний склад населення України і географія народів.
17. Географія української діаспори.
18. Сучасні проблеми розвитку господарства України, причини економічної кризи.
19. Особливості галузевої структури господарського комплексу України і проблеми структурних перетворень економіки.
20. Тенденції розвитку, географія і проблеми паливно-енергетичного комплексу України.
21. Електроенергетика України. Екологічні проблеми пов'язані з розвитком електроенергетики.
22. Географія чорної і кольорової металургії України.
23. Географія машинобудування України.

24. Географія лісопромислового комплексу України.
25. Географія агропромислового комплексу України.
26. Географія транспортного комплексу України.
27. Суспільно-географічне районування України і його конструктивна роль в управлінні регіональним розвитком.
28. Комплексна характеристика Донецького суспільно-географічного району.
29. Комплексна характеристика Столичного суспільно-географічного району.
30. Комплексна характеристика Північно-Східного суспільно-географічного району.
31. Комплексна характеристика Придніпровського суспільно-географічного району.
32. Комплексна характеристика Центрального суспільно-географічного району.
33. Комплексна характеристика Карпатського суспільно-географічного району.
34. Комплексна характеристика Подільського суспільно-географічного району.
35. Комплексна характеристика Північно-Західного суспільно-географічного району.
36. Комплексна характеристика Причорноморського суспільно-географічного району України.

Змістовий модуль №2

1. Вкажіть на особливості взаємин України з міжнародними політичними організаціями.
 2. Охарактеризуйте сутність взаємин України з міжнародними економічними організаціями.
 3. Охарактеризуйте діяльність України в міжнародних організаціях змішаного типу.
 4. Охарактеризуйте політико - територіальні утворення.
 5. Розкрийте сутність наукових підходів в концепції глобального управління.
 6. Охарактеризуйте суб'єкти глобального управління.
 7. Охарактеризуйте сценарії глобального розвитку
 8. Розкрийте сутність зв'язку етнополітичного складу і державотворення.

9. Охарактеризуйте економічні системи країн світу.
10. Розкрийте особливості організації влади за різних форм державного правління.
11. Охарактеризуйте ієрархічну і територіальну структуру адміністративного устрою України.
12. Охарактеризуйте геополітичну модель сучасного світу.
13. Охарактеризуйте Європейський регіон в геополітичному вимірі.
14. Охарактеризуйте Азію в геополітичному вимірі.
15. Розкрийте основні погляди С.Рудницького в питанні української державності та її сусідів.
16. Охарактеризуйте світовий ринок працересурсного потенціалу та місце України на ньому.
17. Охарактеризуйте світовий ринок земельних ресурсів та місце України на ньому.
18. Охарактеризуйте світовий ринок фінансів та місце України на ньому.
19. Охарактеризуйте світовий ринок технологій та місце України на ньому.
20. Розкрийте особливості еволюції інтеграційних процесів в Європі
21. Охарактеризуйте WTO (Світова організація торгівлі): склад, мета, діяльність України.
22. Розкрийте сутність сучасної геостратегії Європейського Союзу.
23. Охарактеризуйте Раду Європи як міжнародну організацію.
24. Охарактеризуйте сутність взаємин ЄС – України.
25. Вкажіть на особливості взаємин України і НАТО.
26. Розкрийте сутність Європейських програм що діють в Україні.
26. Економіка України в міжнародному поділі праці.
27. Виробництво автомобілів, сільськогосподарської техніки, тенденції розвитку, міжнародне кооперування.
28. Охарактеризуйте основні вектори сучасної української геополітики.
29. Місце України в глобальних ланцюгах доданої вартості виробництва та реалізації електронної продукції.

- 30.. Виробництво фармацевтичної продукції та побутової хімії: чинники та особливості розташування підприємств в Україні: прояв глобалізації.
- 27.Охарактеризуйте ВЕЗ що діють в Україні.
- 28.Охарактеризуйте вплив ТНК на економіку України.
- 29.Охарактеризуйте географію зовнішньоекономічної діяльності України.
30. Охарактеризуйте географію зовнішньої торгівлі товарами України.
- 31.Охарактеризуйте географію зовнішньої торгівлі послугами України.
- 32.Охарактеризуйте географію зовнішнього науково-технічного співробітництва України.
- 33.Охарактеризуйте географію міжнародних інвестицій в економіку України.
- 34.Розкрийте особливості прояву глобальних проблем людства в Україні.
35. Охарактеризуйте експортно–імпорتنу діяльність України з країнами Азії.
36. Охарактеризуйте експортно–імпорتنу діяльність України з країнами Європи.
- 37.Розкрийте поняття вільної економічної зони. Назвіть вільні економічні зони.
38. Охарактеризуйте експортно – імпорتنу діяльність України з країнами СНД.
39. Конкурентні переваги України на світовому ринках сільськогосподарської продукції, рудної сировини і металів.
- 40.Міжнародні транспортні коридори на території України та їх роль в міжнародних відносинах.

Рекомендована література:

Модуль №1

- 1.Заставний Ф.Д. Географія України: у 2-х книгах. – Львів: Світ, 1994. -472 с.
2. Соціально-економічна географія України / За ред. Шаблія О.І. – Львів: Світ, 2000. -680 с.
3. Паламарчук М.М., Паламарчук О.М. Економічна і соціальна географія України з основами теорії. – К.: Знання, 1998. -415 с.

4. Барановський М.О. Економічна та соціальна географія України: реальний сектор економіки. – Ніжин: Видавець Лисенко М.М., 2018. -376 с.
5. Економічна і соціальна географія України (матеріали для практичних і семінарських занять) / Жупанський Я., Березка І., Джаман В. та ін. – Тернопіль, 1998. -318 с.
6. Джаман В.О. Регіональні системи розселення: демогеографічні аспекти. – Чернівці: Рута, 2003. -392 с.
7. Заставний Ф.Д. Демографічні втрати населення України. Голодомори, війни, еміграції. – Львів: Видав. ЛНУ, 2003. -130 с.
8. Національний атлас України / Наук. ред. Л.Г.Руденко. – К.: ДНВП “Картографія”, 2007. -840 с.
9. Статистичний щорічник України за 2018 рік. (Державна служби статистики України). – Житомир: ТОВ “Бук-друк”, 2019.

Модуль №2

1. Багрова І.В., Гетьман О.О., Власюк В.С. Міжнародна економічна діяльність України: Навч.пос. / За ред.. І.В. Багрової.- Київ: «Центр навчальної літератури», 2004.- 384с.
2. Базив Д.П. Геополитическая стратегия Украины. – К., 2000.- 192 с.
3. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: Посібник.- К.: Видавничий центр «Академія», 2003.- 688 с.
4. Василенко С.Д. Україна : Геополітичні виміри в загально-європейському процесі.- Одеса: ЧПРЄСИ НАНУ,2003-238 с.
5. Василевський О.А., Гончар М.М. Структура геополітичних інтересів України – К.: НІСД, 1995.- 99 с.
6. Врублевський В.К., Хорошовський В.І. Український шлях. Начерки: Геополітичне становище України та її національні інтереси.- К., 1997.- 426 с.
7. Воронин І.Н. Информатизация общества: общественно – географическая интерпретация (Монография) / И.Н. Воронин.- Симферополь: ИТ «АРИАЛ», 2011.- 486 С.

8. Вільні економічні зони : світовий досвід і українська практика : Навчальний посібник / за ред. І.Ю. Сіваченка. – Київ: Центр Навчальної літератури, 2004.- 488 с.
9. Дністрянський М.С. Політична географія України: навчальний посібник / М.С. Дністрянський.- Львів: ЛНУ ім.Івана Франка, 2014.- 384 с.
10. Дністрянський М.С. Геополітичні доктрини і підходи: критичний аналіз методології. – Львів: ЛНУ, 2003. – 111с.
11. Дністрянський М.С. Україна в політико – географічному вимірі. – Львів ЛНУ, 2000. – 310с.
12. Дністрянський М.С. Геополітика: Навчальний посібник / М.С. Дністрянський. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 436с.
13. Економічна і соціальна географія світу : Підруч. Для 10кл. загальноосвітніх навч. закл. / Б.П. Яценко, В.К. Кіптенко, О.О. Любіцева та ін.; за заг. ред. Б.П. Яценка. – К.: Наш час, 2013.- 472 с.
14. Жук М.В. Комерційні відносини України: Підручник. – Чернівці: Рута, 2002. – 576с.
15. Жук М.В. Комерційна географія України. Підручник для студентів географічних та економічних спеціальностей вищих навчальних закладів освіти. – Чернівці: «Прут», 1998.- 360 с.
16. Заячук М.Д., Чубрей О.С. Економічна та соціальна географія світу: Навч. Посібник / М.Д. Заячук, О.С. Чубрей. – Чернівці: ЧНУ, 2009.- 200с.
17. Зленко А. Дипломатия и политика: Украина в процессе динамических геополитических перемен. – Харьков: Фолио, 2004. – 559 с.
18. Політична система України: особливості становлення, тенденції розвитку. - К. : Парламентське видавництво, 2002.- 328 с.
19. Політична географія і геополітика : Навч. Посібник / Б.П. Яценко, В.І. Стадійчук, Ю.С. Брайчевський та ін.; за ред. Б.П.Яценка. – К.: Либідь, 2007. – 255 с.
20. Степан Рудницький Політична географія України / Упорядник П.Штойко – «Гердан Друк», 1998. – 280с.

21. Мальський М.З., Мацяк М.М. Теорія міжнародних відносин – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. – 392 с.

22. Маркус Яхтенфукс, Беата Колер-Кох Європейська інтеграція. Актуальні світові дискусії. - Київ.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2007. – 396 с.

Додаткова література:

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. – Львів: Лілея НВ, 2000. - 236 с.
2. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство/ З.Бжезінський; [пер. з англ.]. – К.: Києво-Могилянська академія, 2006. – 203 с.
3. Бершадська Т. Економічна та соціальна географія світу. 10 клас. Тернопіль: Підручники і посібники, 2003. — 264 с.
4. Гаврилишин Б. До ефективних суспільств: Дороговкази в майбутнє: доповідь Римському клубові / Б. Гаврилишин; [упорядн. В. Рубцов] – 3-тє вид., дом. – К.: ПУЛЬСАРИ, 2009. – 248с.
5. Гантінгтон С. Протистояння цивілізації та зміна світового порядку / С. Гантінгтон; [пер з англ]. - Львів: Кальварія, 2006 – 473.
6. Гілецький Й. Р. Соціально-економічна географія світу: навчальні матеріали / Й. Р. Гілецький, Р. Р. Сливка. – Тернопіль: Мандрівець, 2016 – 132 с.
7. Гілецький Й. Р., Сливка Р. Р. Соціально-економічна географія світу 10 клас- Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011 – 400 с.
8. Голиков А. П., Казакова Н. А., Стратегия регионального развития: европейский контекст: Монография. – Х.: Экограф, 2008. – Глава 5 (с. 136-145).
9. Глобальні проблеми світу. Атлас. – К.: ДНВ «Картографія», 2009. – 144 с.
10. Глобальні зміни світу - 2025: доповідь Національної розвідувальної ради США; [пер. з англ.] – Львів: Літопис, 2010. – 188с.

11. Глобальний конкурентний простір: монографія / О. Г. Білорус, Ю. М. Пахомов, І. Ю. Гузенко та ін. – К. : Міжнар. ін.-т глобалістики, 2007. – 680 с.
12. Економічний словник-довідник/ За ред. С. В. Мочерного. - Київ: Феміна, 1995. - 368 с.
13. Капітоненко М. Г. Міжнародні конфлікти: навч. пос. / М. Г. Капітоненко. – К.: Либідь, 2009. – 352 с.
14. Книш М.М. Політико-географічна глобалістика: навч. посібник / М. М. Книш, Л. І. Котик. - Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2014. - 484 с.
15. Ландабасо Ангуло А. И. Терроризм и этнополитические конфликты / А. И. Ландабасо Ангуло. – кн.г. Терроризм сегодня. – М. РАН; Институт Европы, 2004. – 414 с.
16. Ліпкан В. А. Основи терорології (синергетична теорія тероризму) / В. А. Ліпкан. – К.: КНТ, 2006. – 84 с.
17. Лісовський С. А. Основи сталого (збалансованого) економічного, соціального, екологічного розвитку: Монографія/ Інститут географії НАН України / Л.Г. Руденко (наук ред.) – Житомир: Полісся, 2007. – 108 с.
18. Макар Ю. І. Україна у міжнародних організаціях: навч. пос./ Ю. І. Макар. – К.: Професіонал, 2010. – 458с.
19. Маруняк Є. О. Глобалізація та її вплив на розвиток регіонів України – К.: Реферат, 2007. – 224 с.
20. Мезенцева Н. І., Мезенцев К. В. Науково-дослідний практикум з суспільної географії: Навчально-методичне видання. – К.: ДП «Прінт Сервіс», 2014 – 47 с.
21. Міжнародні організації: навч. пос. / За ред. Ю. Г. Козака, В. В. Ковалевського, З. І. Кутайні – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 344с.
22. Національні стратегії сталого розвитку. Впровадження стратегічних і скоординованих дій: виклики, підходи до інновації (на основі

- аналізу досвіду 19 країн). – Міжнародний інститут сталого розвитку, 2004 – 50с.
- 23.Терроризм в XXI веке [за ред. М. П. Требина]. – Минск: Харвест, 2003. – 816 с.
- 24.Тинберген Я. Пересмотр международного порядка / Я. Тинберген; [пер. с англ.]. – М.: Прогресс, 1980. – 416 с.
- 25.Форрестер Дж. Мировая динамика / Дж. Форрестер ; [пер. с англ.]. –М.: АСТ, 2003. – 152 с
- 26.Сонько С. П. Географічна інтерпретація доповідей Римського клубу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://udan.edu/ua/Library.php?pid=1425>
- 27.Kearney A.T. Foreign Policy: Globalization index [Elektronic resource]. – Mode of access : <http://www.atkearney.com>
28. Encyclopedia of World Problems and Human Potential [Elektronic resource] – Mode of access:<http://www.uia.be/world-problems-and-global-issnes>.
- 29.Цілі розвитку тисячоліття [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/mdgs>
- 30.Звіт про Живу планету, 2012 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://wwf.panda.org/uk/?204759/LPR-2012>
- 31.Доклад Группы высокого уровня по угрозам, вызовам и переменам (A/59/565+Corr.1) [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.un.org/russian/secureworld/report.htm>
- 32.Зайдельман Р. Теории конфликтов и мира: концепции, подходы и методы [Электронный ресурс] - Режим доступа: <http://poli.vub.ac.be/publi/ethi-3/seidelmann>.
- 33.Конвенція Ради Європи з запобіганням тероризму [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/Lavs/wain.cgi?nreg=994_712

34. The club of Rome [Elektronic resource]. – Mode of access : <http://www.clubofrome.org>
35. Доклад о развитии человечества 2011 (ПРООН): Устойчивость и справедливость: лучшее будущее для всех [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2011>
36. Ambrosio T. Irredentism: Ethnic Conflict and International Politics / T. Ambrosio. – Westport: Praeger Publishers, 2001/ - 226 p.
37. Теория четвертого мира [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.dergacher.ru/book-geop-2004/>
38. Peoples Global Action [Elektronic resource] – Mode of access: <http://www.nadir.org/nadir/initiativ/agp>.
39. Хартія "Міста Європи на шляху до сталого розвитку" (Ольборська Хартія, Данія, 27 трав. 1994) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://masters.donntu.edu.ua/2004/feht/lebedev/library/aalborgchapter.htm>.
40. Багрова І.В., Гетьман О.О., Власюк В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: Навч. пос. / За ред. І.В. Багрової. - Київ: «Центр навчальної літератури», 2004.- 384с.
41. Базив Д.П. Геополитическая стратегия Украины. – К., 2000.- 192 с.
42. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна і соціальна географія світу: Посібник. - К.: Видавничий центр «Академія», 2003. - 688 с.
43. Василенко С.Д. Україна: Геополітичні виміри в загальноєвропейському процесі. - Одеса: ЧПРЄСІ НАНУ, 2003-238 с.
44. Василевський О.А., Гончар М.М. Структура геополітичних інтересів України – К.: НІСД, 1995.- 99 с.
45. Вільні економічні зони: світовий досвід і українська практика: Навчальний посібник / за ред.. І.Ю. Сіваченка. – Київ: Центр Навчальної літератури, 2004.- 488 с.

46. Глобалізація і безпека розвитку: Монографія / О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін. – К: КНЕУ, 2001. – 733с.
47. Зленко А. Дипломатия и политика: Украина в процессе динамических геополитических перемен. – Харьков: Фолио, 2004. – 559 с.
48. Політична система України: особливості становлення, тенденції розвитку. - К.: Парламентське видавництво, 2002. - 328 с.
49. Політична географія і геополітика: Навч. Посібник / Б.П. Яценко, В.І. Стадійчук, Ю.С. Брайчевський та ін.; за ред. Б.П.Яценка. – К.: Либідь, 2007. – 255 с.
50. Степан Рудницький. Політична географія України / Упорядник П.Штойко – «Гердан Друк», 1998. – 280с.
51. Стіглц Джзеф. Глобалізація та її тягар: Пер. з англ. – К. Вид. дім «КМ Академія», 2003. – 252 с.
52. Домінік Мартен Метаморфози світу: Соціологія глобалізації / Домінік Мартен, Жак-Люк Мецжер, Філіп П'єр. Пер. з фр. Є. Марічева. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2005. – 302 с.
53. Міжнародні ринки ресурсів: навчальний посібник/ А.Б. Яценко, Я.А. Дубинюк, Т.В.Марена, К.С.Мітюшкіна. Під загальною редакцією проф. Ю.В. Макогона. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 194 с.
54. SWOT-аналіз і аналіз прогалин (GAP – аналіз) політик, програм, планів і законодавчих актів у галузі економіки та підготовка рекомендацій щодо їх удосконалення відповідно до положень конвенції РІО/ Є.В. Хлобистов. – Херсон: ФОП Грінь Д.С., 2016. – 98 с.
55. SWOT-аналіз і аналіз прогалин (GAP – аналіз) політик, програм, планів і законодавчих актів у сфері суспільного добробуту (соціального захисту) і підготовка рекомендацій щодо їх

- удосконалення відповідно до положень конвенції РІО/ С.А. Лісовський. – Херсон: ФОП Грінь Д.С., 2016. – 108 с.
56. SWOT-аналіз і аналіз прогалин (GAP – аналіз) політик, програм, планів і законодавчих актів у галузі регіонального та місцевого розвитку та підготовка рекомендацій щодо їх удосконалення відповідно до положень конвенції РІО/ Ю.І. Бистрякова. – Херсон: ФОП Грінь Д.С., 2016. – 106 с.
57. SWOT-аналіз і аналіз прогалин (GAP – аналіз) політик, програм, планів і законодавчих актів у галузі освіти й науки та підготовка рекомендацій щодо їх удосконалення відповідно до положень конвенції РІО/ В.М. Ісаєнко. – Херсон: ФОП Грінь Д.С., 2016. – 108 с.
58. SWOT-аналіз і аналіз прогалин (GAP – аналіз) політик, програм, планів і законодавчих актів у галузі сільського господарства та підготовка рекомендацій щодо їх удосконалення відповідно до положень конвенції РІО/ О.Г. Тараріко. – Херсон: ФОП Грінь Д.С., 2016. – 104 с.
59. Лукашевич В.М. Глобалістика: навч. посібник / В.М. Лукашевич. – 2-ге вид., перероб. – Львів: Новий світ – 2000, 2010 – 331 с.
60. Міжнародні організації: навч. посібник/ [За ред. О.С. Кучика] – К.: Знання, 2007. – 749 с.
61. Поручник А. Формування інституційних передумов системи глобального управління [Електронний ресурс] / А.Поручник, Ю.Гайдай. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc-Gum/Mep/2009_8_08-3612/3_Poruchnik_Gayday.pdf
62. Шепелев М.А. Глобалізація управління як мегатенденція сучасного світового розвитку: монографія/ М.А. Шепелев – К.: Генеза, 2004. – 512 с.
63. Фукуяма Ф. Конец истории? / Ф. Фукуяма // Вопросы философии. - №3. – 1990. – С. 136-148.

64. Вахудова Анна Мілада Нерозділена Європа: демократія, важелі впливу та інтеграція після комунізму / Пер з англ. Тараса Цимбала. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009. – 379 с.
65. Дергачев В.А. Глобальная геоекономика: Трансформация мирового экономического пространства. – Одесса: ЧПРЄЄИ НАНУ, 2003-238 с.
66. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини 20ст. – К.: 1999.- 255с.
67. Міжнародні ринки ресурсів: Навч. посібник / А.Б. Яценко, Я.А. Дубинюк, Т.В. Марена, К.С. Мітюшкіна. Під загальною редакцією проф. Ю.В. Макогона. – К.: Центр навчальної літератури, 2005.- 194с.
68. Дубов Д.В. Кіберпростір як новий вимір геополітичного суперництва: монографія/ Д.В. Дубов. – К.: НІСД, 2014. – 328 с.
69. Шаров О.М. Економічна дипломатія: основи, проблеми та перспективи: монографія/ О.М. Шаров; Національний інститут стратегічних досліджень. – Київ: НІСД, 2019 – 560 с.
70. Кляйн Наомі Змінюється все. Капіталізм проти клімату /Пер. з англ. Дмитра Кожедуба – К.: Наш формат, 2016. – 480 с.
71. Географія міжнародного туризму: підручник/ Степан Кузів. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 272 с.
72. Мальська М.П. Просторові системи послуг (теорія, методологія, практика): Монографія. – К.: Знання, 2009. – 363 с.
73. В.В. Волошин, Н.М. Гордієнко, І.О. Горленко, Б.М. Данилишин, С.І. Дорогунцов Концепція сталого розвитку України – К., 1997.
74. Гречко Т.К., Лісовський С.А., Романюк С.А., Руденко Л.Г. Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку: [навч. посіб.] / Т.К. Гречко, С.А. Лісовський, С.А. Романюк, Л.Г. Руденко. – Херсон: Грінь Д.С., 2015. – 264 с. –

Режим доступу: <https://igu.org.ua/sites/default/files/pdf-text/public-management.pdf>

75. Кононенко О.Ю. Актуальні проблеми сталого розвитку: навчально-методичний посібник / О.Ю. Кононенко. –К.: ДП «Прінт сервіс», 2016. – 109 с. – Режим доступу: http://www.geo.univ.kiev.ua/images/doc_file/navch_lit/posibnik_Kononenko.pdf

Інформаційні ресурси

76. Довідник ЦРУ по країнах світу. - Режим доступу: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook>

77. Служба зовнішньої розвідки України. - Режим доступу: <https://www.szru.gov.ua>

78. Офіційний сайт ООН. - Режим доступу: <https://www.un.org>

79. Представництво ООН в Україні - Режим доступу: <https://www.un.org/ua/ua/>

80. МЗС України - Режим доступу: <https://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/4130/htm>

81. Сайт World Bank / - Режим доступу: <https://www.worldbank.org/>

82. Сайт інформаційного центру ЄС в інституті Європи. - Режим доступу: <https://www.edc-aes.ru/siye/ru/>

83. Контртерористический комитет (Совет Безопасности ООН) [Электронный ресурс] Режим доступа : <http://www.un.org/ru/sc/ctc>

84. Організація Об'єднаних Націй [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.un.org>

85. KOF Index of Globalization [Elektronic resource]. – Mode of access : <http://globalization.kof.ethz.ch>

86. Foreign Policy [Elektronic resource]. – Mode of access : <http://www.foreignpolicy.com>

87. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України : <http://mfa.gov.ua/ua>

88. Democracy Index [Elektronic resource]. – Mode of access :
http://en.wiki/Democracy_Index.
89. Conflict Barometr 2010 [Elektronic resource]. – Mode of access :
<http://hiik.de/en/konfliktbarometr>
90. Проект фонду «Ефективне управління» - www.feg.org.ua
91. The Inclusive Development Index (IDI) –
www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2018.pdf
92. Міжнародний центр перспективних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>
93. Національний інститут стратегічних досліджень. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www/niss.gov.ua>
94. Нова країна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www/facebook.com/novaukraine>
95. ПРООН в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.ua.undp.org/content/Ukraine/uk/home.html>.